

Aftaler og mellemmænd

Lennart Lynge Andersen
Palle Bo Madsen

8. udgave

INDHOLDSOVERSIGT

- Kapitel 1. Indgåelse af aftaler
- Kapitel 2. Løfters ugyldighed
- Kapitel 3. Aftaler med det offentlige. aftale versus forvaltningsakt
- Kapitel 4. Mellemandsretten
- Kapitel 5. Fuldmagt
- Kapitel 6. Kommission
- Kapitel 7. Andre mellemmænd
- Kapitel 8. Tredjemandsaftaler
- Kapitel 9. Aftalers retsvirkninger. fortolkning og udfyldning

INDHOLD

Kapitel 1. Indgåelse af aftaler	17
<i>1. Indledning</i>	17
1.1. Kontrakten som historisk faktum	17
1.2. Aftalers funktion	19
1.3. Aftalefrihed	19
1.4. Begrænsninger i aftalefriheden	20
1.4.1. Mellem aftalens parter	20
1.4.2. Over for tredjemand	24
1.5. Standardaftaler	24
1.6. Kollektive aftaler	27
1.7. Aftaleloven og fornyelse?	28
<i>2. Regler om aftalers indgåelse</i>	30
2.1. Indledning	30
2.2. Aftaleloven	31
2.2.1. Indledning	31
2.2.2. Tilbud	35
2.2.2.1. Hvad er et tilbud?	35
2.2.2.2. Løfteprincippet	37
2.2.2.3. Tilbagekaldelse af løfter	39
2.2.2.4. Afslag på tilbud	47
2.2.2.5. Udpegelse af medkontrahtenten	48
2.2.3. Tilbud eller opfordring til at gøre tilbud?	52
2.2.3.1. Indledning	52
2.2.3.2. Aftalelovens § 9	53
2.2.3.3. Udstilling af prismærkede varer	54
2.2.3.4. Annoncer, prislistes, kataloger m.v.	55
2.2.3.5. Elektronisk handel m.v.	55
2.2.3.6. Auktion m.v.	56
2.2.3.7. Licitation/tilbudsloven	56
2.2.3.8. Andre tilfælde	57
2.2.4. Accept	57
2.2.4.1. Tilbudsgiveren fastsætter selv acceptfristen – aftalelovens § 2	57
2.2.4.2. Acceptfristen ifølge aftalelovens § 3 – den legale acceptfrist	60
2.2.4.3. Forsinket accept	63
2.2.4.4. Uoverensstemmende accept	66
2.2.4.5. Aftalelovens § 8 – afkald på accept	76
2.2.4.6. Er der løfter, som ikke kræver accept? ...	77

Indhold

2.2.5. Fastlæggelse af det materiale, som udgør aftalens indhold – vedtagelse af standardvilkår	78
2.3. Indgåelse af aftale med anvendelse af andre fremgangsmåder	85
2.3.1. Aftaler mellem nærværende personer – mundtlige aftaler	85
2.3.2. Aftalt skriftform	86
2.3.3. Option	89
2.3.4. Successiv indgåelse af aftaler	90
2.3.5. Kontraktindgåelse ved passivitet – og stiltiende aftaler	93
2.3.6. Kvasidispositioner	102
2.4. Erstatning, hvis en aftale ikke kommer i stand?	104
Kapitel 2. Løfters ugyldighed	107
1. <i>Indledning</i>	107
1.1. Begrebet ugyldighed	107
1.2. Ugyldighedsreglernes udvikling og udstrækning	112
1.2.1. Forskellige slags ugyldighedsregler og -begreber	112
1.2.2. Ratihabitation – Reklamation – Passivitet	115
1.3. Stærke og svage ugyldighedsgrunde	118
1.3.1. Indledning	118
1.3.2. Særligt om de svage ugyldighedsgrunde og den gode tro	120
1.4. Retsvirkninger af ugyldighed	124
1.4.1. Mellem parterne	124
1.4.2. Over for tredjemand	127
1.4.2.1. Løftgiverens stilling over for løftemodtagerens kreditorer (og arvinger)	128
1.4.2.2. Løftgiverens stilling over for løftemodtagerens aftaleerhververe	130
1.4.2.3. Aftalelovens § 34 og pro forma	131
2. <i>Falsk, forfalskning og manglende fuldmagt</i>	132
3. <i>Inhabilitet</i>	135
3.1. Umyndighed og værgemål	135
3.1.1. Om gyldige og ugyldige dispositioner – og værgens pligter	138
3.1.2. Undtagelser fra hovedreglen om ugyldighed	141
3.1.3. Ugyldighedens retsvirkninger (ved manglende retshandelsevne)	143

3.2. Samværgemål	147
3.3. Manglende evne til at handle fornuftsmæssigt	147
3.4. Fremtidsfuldmagter	150
4. <i>Tvang</i>	151
4.1. Voldelig kompulsiv tvang – aftalelovens § 28	152
4.2. Anden kompulsiv tvang – aftalelovens § 29	153
5. <i>Svig</i>	157
6. <i>Udnyttelse</i>	164
7. <i>Erklæringsfejl og forvanskning</i>	169
7.1. Erklæringsfejl m.v. – aftalelovens § 32, stk. 1	169
7.1.1. Indledning – erklæringsfejl ctr. motivvildfarelse ...	169
7.1.2. Hvilke situationer er omfattet af aftalelovens § 32, stk. 1?	170
7.1.3. Særligt om motivvildfarelser i relation til aftalelovens § 32, stk. 1.	172
7.1.4. Aftalelovens § 32, stk. 1, og aftalens fortolkning ...	174
7.1.5. Ond tro hos viljeserklæringens adressat	175
7.1.6. Er erklæringsgiveren bundet ved det, han ville udtrykke?	177
7.1.7. Kan adressaten kræve erstatning?	177
7.1.8. Delvis ugyldighed	178
7.2. Forvanskning – aftalelovens § 32, stk. 2	179
8. <i>Generalklausulen i aftalelovens § 33 – og indledende om forudsætninger og vildfarelser</i>	181
8.1. Aftalelovens § 33	181
8.2. Urigtige forudsætninger – og vildfarelslæren	186
8.3. Fra urigtige til bristende forudsætninger	189
9. <i>Forudsætningslæren</i>	190
9.1. Indledning	190
9.2. Forudsætningslærens udvikling og kriterier	193
9.3. Vurdering af forudsætningslæren	196
9.4. Forudsætningslærens anvendelse i praksis	197
10. <i>Generalklausulen i aftalelovens § 36 – og samspillet mellem offentligretlige og civilretlige regler</i>	200
10.1. Aftalelovens § 36	200
10.1.1. Indførelsen af § 36	200
10.1.2. Hensigten med og området for § 36	203

Indhold

10.1.3.	Nærmere om indholdet af § 36	213
10.1.3.1.	Om kriteriet “urimeligt eller i strid med redelig handlemåde”	213
10.1.3.2.	Om muligheden for at aftalen “kan ændres eller tilsidesættes helt eller delvis”	221
10.1.3.3.	Om “aftale” og “retshandler” i § 36	224
10.1.4.	Særligt om forholdet mellem § 36 og læren om bristende forudsætninger	225
10.1.5.	Særligt om forholdet til vedtagelse og fortolkning	228
10.2.	Særlige regler om forbrugeraftaler	231
10.2.1.	Aftalelovens kapitel IV – særligt § 38c	231
10.2.2.	Retspraksis om aftalelovens § 38c, jf. § 36	236
10.2.3.	Direktivets ”grå liste” over præsumptivt urimelige vilkår	238
10.3.	Offentlig kontrol med aftalevilkår og kontraheringsmetoder	241
10.4.	Samspelet mellem markedsføringsretlige og civilretlige regler	244
11.	<i>Aftaler i strid med lov eller ærbarhed</i>	246
11.1.	<i>Aftaler i strid med lovgivning (eller andre retsregler)</i>	246
11.2.	<i>Aftaler i strid med ærbarhed</i>	251
12.	<i>Aftaler i strid med tidligere aftaler, vedtægter m.v.</i>	253
Kapitel 3. Aftaler med det offentlige. aftale versus forvaltningsakt		255
1.	<i>Indledende om forvaltningsakt og forvaltningskontrakt – et offentligretligt og privatretligt grænseland</i>	255
2.	<i>Aftalefriheden og forvaltningens kontrakter</i>	256
3.	<i>Indgåelsesproblemet – frivillighed og tvang</i>	261
4.	<i>Aftalekontrol og ugyldighed af forvaltningens kontrakter</i>	263
5.	<i>Efterfølgende kontraktregulering – aftalepart og myndighed</i>	264
6.	<i>Særligt om offentlige aftaler i udbud</i>	269
7.	<i>Staten som aftalepart og lovgiver</i>	270

Kapitel 4. Mellemandsretten	272
1. <i>Aftaler og mellemmand</i>	272
1.1. Hvem er mellemmand?	272
1.2. Hvad omfatter regelsættet?	272
1.3. Beslægtede mellemmandstyper	274
2. <i>Hovedspørgsmål inden for mellemandsretten</i>	275
2.1. Aktørerne	275
2.2. Det ydre forhold ctr. det indre forhold	277
2.2.1. Det ydre forhold	277
2.2.2. Det indre forhold	277
2.2.3. Relationen mellemmand – tredjemand	277
2.3. Mellemandens vederlag	278
2.4. Nærmere afgrænsning af mellemandsretten	279
2.5. Lovgivningen på området	280
2.6. Supplerende om fremtidsfuldmagter	280
Kapitel 5. Fuldmagt	282
1. <i>Indledning. Terminologi</i>	282
1.1. Om fuldmagt	282
1.2. Parterne. Terminologi	282
1.3. Præsentation af aftalelovens kapitel II	285
2. <i>Forholdet mellem hovedmanden og tredjemand</i>	286
2.1. Stiftelse af fuldmagt	286
2.1.1. Fuldmagt uden særlig tilværelse	287
2.1.2. Fuldmagt med særlig tilværelse	288
2.1.2.1. Fuldmagt stiftet ved erklæring til tredjemand	288
2.1.2.2. Stillingsfuldmagt	289
2.1.2.3. Fuldmagt på andet grundlag	290
2.2. Fuldmagtens grænser	296
2.2.1. Indledende bemærkninger. Fuldmagt – bemyndigelse	296
2.2.2. Nærmere om fuldmagtens grænser	298
2.2.2.1. Fuldmagt uden særlig tilværelse	300
2.2.2.2. Fuldmagt med særlig tilværelse	301
2.2.3. Hovedmandens bundethed på andet grundlag ...	307
2.3. Fuldmagtens ophør. Ugyldighed	307
2.3.1. Tilbagekaldelse af fuldmagten	308
2.3.2. Hovedmandens død, umyndiggørelse og konkurs	309
2.3.3. Fuldmagtens ugyldighed	310

Indhold

3. Forholdet mellem hovedmanden og fuldmægtigen (<i>Det indre forhold</i>)	310
4. Forholdet fuldmægtigen – <i>tredjemand</i>	311
4.1. Indledende bemærkninger	311
4.2. Aftalelovens § 25	313
4.3. § 25 rejser særlige spørgsmål ved stillingsfuldmagt	315
4.4. Forholdet til Danske Lov 3-19-2	317
Kapitel 6. Kommission	318
1. <i>Om kommission</i>	318
2. Forholdet til <i>tredjemand</i> (<i>det ydre forhold</i> – §§ 53-64)	320
2.1. <i>Tredjemands medkontrahent</i>	320
2.2. Retten til kommissionsgodset	321
2.3. Retten til fordringer mod og penge fra <i>tredjemand</i>	323
3. Forholdet mellem <i>kommissionæren</i> og <i>kommittenten</i> (<i>det indre forhold</i> – §§ 4-52)	324
3.1. <i>Kommissionærens pligter</i>	324
3.2. <i>Kommissionærens rettigheder</i>	325
3.3. <i>Kommissionsforholdets ophør</i>	326
Kapitel 7. Andre mellemænd	327
1. <i>Indledning</i>	327
2. <i>Handelsagenter</i>	328
2.1. <i>Hvad er en handelsagent?</i>	328
2.2. <i>Handelsagentens funktion</i>	329
2.3. <i>Handelsagentens fuldmagt</i>	330
2.4. Forholdet mellem handelsagenten og agenturgiveren (<i>Det indre forhold</i>)	331
2.4.1. <i>Loyalitetspligt</i>	332
2.4.2. <i>Regler om provision</i>	333
2.4.3. <i>Agenturaftalens ophør</i>	334
2.4.4. <i>Konkurrenceklausuler</i>	335
2.4.5. <i>Lovens fravigelighed</i>	335
2.5. Forholdet mellem handelsagenten – <i>tredjemand</i>	335
3. <i>Handelsrejsende</i>	336
4. <i>Eneforhandlere</i>	337
5. <i>Mæglere m.v.</i>	339
6. <i>Ejendomsformidlere</i>	339

7. <i>Bude</i>	341
8. <i>Stråmænd</i>	342
8.1. Pantebrevsstråmanden	344
8.2. Selskabsstråmanden	345
Kapitel 8. Tredjemandsaftaler	347
1. <i>Indledning</i>	347
2. <i>Nærmere om tredjemandsaftaler</i>	348
3. <i>Egentlige tredjemandsaftaler – uegentlige tredjemandsaftaler</i> ...	350
4. <i>Genkaldelige tredjemandsløfter – uigenkaldelige tredjemandsløfter</i>	352
Kapitel 9. Aftalers retsvirkninger. Fortolkning og udfyldning ...	353
1. <i>Fortolkning og udfyldning</i>	353
1.1. <i>Indledning</i>	353
1.2. <i>Fortolkning er også anvendelse af retsregler</i>	355
1.3. <i>Fortolknings- og udfyldningsreglerne som legale formodningsregler</i>	356
1.4. <i>Nærmere om formodnings- og bevissikringsreglernes betydning for retsvirkningsfastlæggelsen</i>	358
2. <i>Relevante fortolkningsdata</i>	366
2.1. <i>Parternes fælles opfattelse</i>	366
2.2. <i>Fortolkningsdata</i>	368
2.2.1. <i>Aftalen</i>	368
2.2.2. <i>Aftalesituationen</i>	372
2.3. <i>Forholdet til fortolkningens “hjælperegler”</i>	381
3. <i>Fortolkningsregler</i>	382
3.1. <i>Minimumsreglen</i>	382
3.2. <i>Uklarhedsreglen (koncipistreglen)</i>	383
3.2.1. <i>Den almindelige uklarhedsregel.</i>	383
3.2.2. <i>Uklarhedsregel og billighedsfortolkning</i>	388
3.2.3. <i>Uklarhed i forbrugeraftaler</i>	389
3.3. <i>Prioriteringsregler i fortolkningen (vilkårenes rangfølge)</i>	392
3.4. <i>Gyldighedsreglen</i>	396
4. <i>Rimelighedsfortolkning</i>	398
4.1. <i>Fortolkningens dilemma</i>	398
4.2. <i>Om gensidighed og ækvivalens</i>	398

Indhold

4.3. Klargørelsespligten – mellem vedtagelse, fortolkning og ugyldighed	400
4.4. Grænser for rimelighedsfortolkningen	404
5. <i>Fortolkningsstandarder</i>	406
5.1. Indledning	406
5.2. Aftaletypen	407
5.3. Aftalens karakter	410
5.4. Aftalens form og tilblivelsesmåde	410
5.5. Parternes kommercielle status	412
5.6. Aftaler med det offentlige	414
5.7. Pragmatiske rets- og samfundshensyn (i øvrigt)	417
6. <i>Forudsætnings synspunkter</i>	419
7. <i>Offentligretlige normers betydning for aftalens civilretlige virkninger</i>	423
8. <i>Loyalitetskravet</i>	425
8.1. Indkredsning af loyalitetskravet	425
8.2. Loyalitetskrav på forhandlingsstadiet og efter forgæves kontraktsforhandlinger	426
8.3. Loyalitetskrav i kontraktsforløbet – Vilkårsændringer – Retsmisbrug	427
8.4. Kontrakts- og konkurrenceloyalitet	434
9. <i>Udfyldning</i>	435
9.1. Indledning	435
9.2. Deklaratoriske lovbestemmelser og almindelige retsgrundsætninger	436
9.3. Sædvane og kutyme	438
9.4. Retspraksis og forholdets natur	443
Forkortelser	445
Domsregister	447
Stikordsregister	469